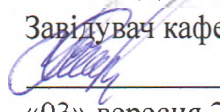

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Ханлар МАХМУДОВ

«03» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

освітньо-професійна програма

Право

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь магістр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та
інформаційних технологій

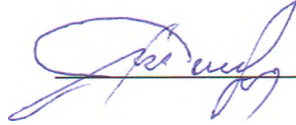
Полтава

2024–2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права України» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Право спеціальності 081 Право
Мова викладання: державна

Розробник: Микола Сьомич, професор кафедри підприємництва і права, доктор економічних наук, професор

«03» вересня 2024 року

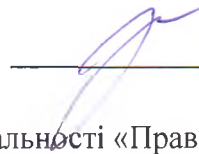

Микола СЬОМИЧ

Схвалено на засіданні кафедри підприємництва і права протокол від «03» вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Право

«03» вересня 2024 року

Олександр КАЛЬЯН

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Право» протокол від «03» вересня 2024 року № 1

Олександр КАЛЬЯН

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання 081 ПР_мд_2024	Заочна форма навчання 081 ПР_мз_2024
Загальна кількість годин	90	90
Кількість кредитів	3	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (курс)	1	1
Семестр	1	1,2
Лекції (годин)	16	10
Практичні (годин)	14	6
Самостійна робота (годин)	60	74
в т.ч. індивідуальне завдання: контрольна робота (годин)	–	27
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Формування у здобувачів вищої освіти системи знань з актуальних питань правового регулювання відносин у сфері використання найманої праці з метою забезпечення прийняття ними обґрунтованих рішень у сфері проблем нормативної регламентації трудових правовідносин та особливостей практики застосування норм трудового права.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна вивчається на першому році навчання другого (магістерського) освітнього рівня, є вихідною і не потребує обов'язкового попереднього вивчення освітніх компонентів. Передумови вивчення дисципліни обумовлені складанням таких компонентів як: ЄФВВ – форми вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, яка передбачає оцінювання рівня підготовленості вступника з фаху (конституційне право України; адміністративне право України; адміністративне судочинство в Україні; цивільне право України; цивільне процесуальне право України; кримінальне право України; кримінальне процесуальне право України; міжнародне публічне право; міжнародний захист прав людини). ЄВІ – форми вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, яка поєднує тест загальної навчальної компетентності (критичне читання; аналітичне письмо; комунікація й медіація. Логіко-аналітичний компонент що включає наступні складники: логічне мислення; аналітичне мислення) та тест з іноземної мови (англійської, німецької, французької або іспанської на вибір вступника).

4. Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові):

СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у

правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 1.	Критичне осмислення проблем у галузі трудового права та на межі відповідних галузей знань Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі трудового права у широких або мультидисциплінарних контекстах Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі трудового права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії у галузі трудового права.
ПРН 6.	Критичне осмислення проблем у галузі трудового права та на межі відповідних галузей знань Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі трудового права у широких або мультидисциплінарних контекстах Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі трудового права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються Здатність продовжувати навчання з високим ступенем

	автономії у галузі трудового права.
ПРН 7.	<p>Критичне осмислення проблем у галузі трудового права та на межі відповідних галузей знань</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі трудового права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі трудового права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються</p> <p>Відповідальність за внесок до професійних знань і практики трудового права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів</p>
ПРН 13.	<p>Критичне осмислення проблем у галузі трудового права та на межі відповідних галузей знань</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі трудового права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі трудового права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються</p> <p>Відповідальність за внесок до професійних знань і практики трудового права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів</p>
ПРН 14.	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі/ях знань трудового права і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі трудового права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі трудового права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються</p> <p>Відповідальність за внесок до професійних знань і практики трудового права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів</p>

6. Методи навчання і викладання:

Словесні методи (лекція, бесіда); *наочні методи* (моделювання професійних ситуацій, презентації, ілюстрування); *практичні методи* (виконання ситуаційних завдань,

аналіз наукових джерел та судової практики, конспектування), *методи самостійної роботи* (виконання завдань самостійної роботи), *методи формування пізнавальних інтересів* (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації), *інтерактивні методи* (кейс-метод; дискусії, диспути, інтерактивної взаємодії)

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і працевлаштування та міграційний аспект

Законодавство про зайнятість населення. Закон України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 р. з наступними змінами та доповненнями. Поняття зайнятості. Форми зайнятості. Основні принципи державної політики у сфері зайнятості та працевлаштування.

Правовий статус безробітного. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування.

Правове регулювання вивільнення та працевлаштування працівників. Порядок вивільнення працівників.

Поняття та види працевлаштування. Правова організація працевлаштування. Порядок працевлаштування громадян. Органи з працевлаштування громадян. Державна служба зайнятості, її права та обов'язки. Державні гарантії зайнятості населення (загальні та додаткові). Стадії працевлаштування. Особливості працевлаштування окремих категорій громадян (молоді, інвалідів та інших).

Соціальні гарантії громадянам у сфері зайнятості. Порядок реєстрації громадян як безробітних. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації і перепідготовка безробітних громадян. Сприяння зайнятості громадян, які потребують соціального захисту. Види виплат і допомоги у зв'язку з безробіттям. Поняття громадських робіт. Юридичне значення оплачуваних громадських робіт.

Органи з контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення.

Правове регулювання правового статусу мігрантів. Особливості регламентації міграційних процесів в умовах воєнного стану. Гармонізація трудового права України з правом Європейського Союзу.

Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види

Поняття та сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Нормативні та погоджувальні умови трудового договору. Необхідні та факультативні умови трудового договору. Письмова й усна форми трудового договору. Строк трудового договору.

Юридичні гарантії при прийомі на роботу. Обмеження при прийнятті на роботу. Вимоги, які висуваються щодо віку і стану здоров'я працівників.

Порядок укладення трудового договору. Документи, що надаються при укладенні трудового договору. Строк випробування.

Види трудових договорів. Трудовий договір про тимчасову та сезонну роботу. Трудовий договір про суміщення професій і посад. Сумісництво. Контракт як особлива форма трудового договору. Проблеми реалізації інституту трудового договору в сучасних умовах.

Тема 3. Особливості правових засад при припиненні трудового договору

Загальні підстави припинення трудового договору, їх класифікація. Розірвання з ініціативи працівника трудового договору, укладеного на невизначений строк. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Інші підстави розірвання трудового договору.

Порядок звільнення і проведення розрахунку. Вихідна допомога. Проблеми теорії і практики припинення трудових договорів.

Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу та часу відпочинку в умовах воєнного стану

Поняття та види робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочений та неповний робочий час. Режим ненормованого робочого дня. Надурочна робота. Облік робочого часу.

Поняття та види часу відпочинку. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації.

Види відпусток. Щорічна основна і додаткова відпустка і порядок її надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання. Особливості нормативної регламентації робочого часу та часу відпочинку в умовах воєнного стану.

Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат

Поняття і структура заробітної плати. Основна та додаткова частини заробітної плати.

Системи оплати праці та їх види. Тарифна система. Тарифна сітка і тарифна ставка. Відрядна та погодинна системи оплати праці.

Порядок виплати заробітної плати. Обмеження утримань із заробітної плати. Індикація заробітної плати. Поняття та види гарантійних та компенсаційних виплат. Проблеми теорії і практики оплати праці в Україні.

Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття дисципліни праці та засоби її забезпечення. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Основні методи забезпечення дисципліни праці. Заохочення як метод забезпечення трудової дисципліни.

Поняття та підстави дисциплінарної відповідальності працівників. Види дисциплінарних стягнень. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність. Порядок накладення дисциплінарної відповідальності. Зняття, і оскарження дисциплінарних стягнень.

Поняття матеріальної відповідальності в трудовому праві. Підстави і умови притягнення до матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності: обмежена та повна матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування. Проблеми правового регулювання інститутів трудової дисципліни та матеріальної відповідальності суб'єктів трудових відносин в Україні.

Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства

Поняття і зміст охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві. Порядок розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що пов'язані з виробництвом.

Органи нагляду та контролю за охороною праці, їх повноваження. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Поняття трудових спорів, їх види і причини виникнення. Індивідуальні трудові спори. Колективні трудові спори.

Система органів, що здійснюють розгляд трудових спорів. Комісія по розгляду трудових спорів, її компетенція. Розгляд трудових спорів у суді. Порядок і строки розгляду трудових спорів. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Проблеми теорії і практики організації охорони праці, розгляду і вирішення трудових спорів, а також здійснення нагляду і контролю за додержанням трудового законодавства в Україні.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма 081 ПР_мд_2024				заочна форма 081 ПР_мз_2024			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п.	с.р.
Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і працевлаштування та міграційний аспект.	15	4	2	9	12	-	2	10
Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	13	2	2	9	3	2	-	11
Тема 3. Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	13	2	2	9	13	-	2	11
Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	13	2	2	9	12	2	-	10
Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	12	2	2	8	13	2	-	11
Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	12	2	2	8	13	2	-	11
Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.	12	2	2	8	14	2	2	10

у т. ч. індивідуальні завдання	-	-	-	-	-	-	-	27
Усього годин	90	16	14	60	90	10	6	74

8. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма 081 ПР_мд_2024
1	Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і праце-влаштування та міграційний аспект.	2
2	Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	2
3	Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	2
4	Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	2
5	Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	2
6	Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	2
7	Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.	2
	Разом	14

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		заочна форма 081 ПР_мз_2024
1	Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і праце-влаштування та міграційний аспект.	2
2	Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	-
3	Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	2
4	Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	-
5	Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	-
6	Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	-

7	Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.	2
	Разом	6

9. Теми самостійної роботи

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма 081 ПР_мд_2024
1	Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і праце-влаштування та міграційний аспект.	9
2	Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	9
3	Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	9
4	Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	9
5	Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	8
6	Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	8
7	Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.	8
	Разом	60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		заочна форма 081 ПР_мз_2024
1	Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і праце-влаштування та міграційний аспект.	10
2	Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	11
3	Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	11
4	Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	10
5	Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	11
6	Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	11
7	Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони	10

	праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.	
	Разом	74

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторний і позааудиторний час: контрольної роботи для здобувачів заочної форми навчання.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання	
	денна форма 081 ПР_мд_2024	заочна форма 081 ПР_мз_2024
ПРН 1.	<p>Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми навчання).</p> <p>Семестровий контроль: екзамен</p>	
ПРН 6.	<p>Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми навчання).</p> <p>Семестровий контроль: екзамен</p>	
ПРН 7.	<p>Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми навчання).</p> <p>Семестровий контроль: екзамен</p>	
ПРН 13.	<p>Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми навчання).</p>	

	Семестровий контроль: екзамен
ПРН 14.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів виконання контрольної роботи (для заочної форми навчання). Семестровий контроль: екзамен

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійно і роботи	Розв'язування тестів	
Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і працевлаштування та міграційний аспект.	1	4	4	17	9
Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	1	4	4		9
Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	1	4	4		9
Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	1	4	4		9
Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	1	4	4		9
Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	1	4	4		9
Тема 7. Актуальні питання та	1	4	4		9

проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства					
Всього	7	28	28	17	80
Екзамен					20
Разом					100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

1. Опитування (0-1 бал).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	0,9-1
		на середньому рівні	0,7-0,8
		на достатньому рівні	0,6-0,7
		на низькому рівні	0-0,5

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0-4 бали).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,3-3,5
		на достатньому рівні	2,4 -3,2
		на низькому рівні	0-2,3

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-4 бал).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,3-3,5
		на достатньому рівні	2,4 -3,2
		на низькому рівні	0-2,3

4. Розв'язування тестів (0-17 балів) – денна форма навчання

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	15,3-17
		на середньому рівні	11,9-13,6
		на достатньому рівні	10,2-11,9
		на низькому рівні	0-8,5

5. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *екзамен*.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1.	Оцінювати природу та характер	на високому рівні	18-20

ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на середньому рівні	15-17
		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-11

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
для теоретичного питання*	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-2	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
	3-4	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
	5-6	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
	7-8	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять
	9-10	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади.
Всього	20 балів	

Заочна форма навчання

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійно і роботи	Виконання контрольної роботи	
Тема 1. Актуальні особливості правового регулювання зайнятості і працевлаштування та міграційний аспект.	-	4	4	20	8
Тема 2. Особливості правових засад при укладенні трудового договору, його види.	4	-	4		8
Тема 3 Особливості правових засад при припиненні трудового договору.	-	4	4		8
Тема 4. Актуальні проблеми у правовому регулюванні робочого часу і часу відпочинку. Особливості нормативної регламентації робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.	4	-	4		8
Тема 5. Актуальні питання правового регулювання оплати праці, гарантійних та компенсаційних виплат.	4	-	4		8
Тема 6. Особливості правового регулювання трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	4	-	4		8
Тема 7. Актуальні питання та проблеми організації охорони праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства	4	4	4		12
Всього	20	12	28	20	80
Екзамен					20
Разом					100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1.

Опитування (0-4 бали).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,3-3,5
		на достатньому	2,4 -3,2

<p>Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.</p>	рівні	
	на низькому рівні	0-2,3

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0-4 балів).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,3-3,5
	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	на достатньому рівні	2,4 -3,2
	Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на низькому рівні	0-2,3

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-4 бали).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
-----------	---------------------	-------------------------	------------------------

ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,3-3,5
		на достатньому рівні	2,4 -3,2
		на низькому рівні	0-2,3

4. Виконання контрольної роботи (0-20 балів).

Шкала та критерії оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7. ПРН 13. ПРН 14.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж тамеханізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	18-20
		на середньому рівні	14-16
		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-10

5. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *екзамен.*

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 1. ПРН 6. ПРН 7.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обговорювати варіанти їх розв'язання. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	на високому рівні	18-20
ПРН 13.		на середньому рівні	15-17
ПРН 14.		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-11

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
для теоретичного питання*	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-2	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
	3-4	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
	5-6	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
	7-8	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять
	9-10	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади.
Всього	20 балів	

*екзамен складається з 2 теоретичних питань

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Ноутбук, хмарні додатки Google, Internet-браузери, мережа Wi-Fi, мультимедійне обладнання (проектор, екран). Бібліотека юридичної літератури ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>), Електронний репозитарій ПДАУ (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080>)

13. Політика навчальної дисципліни

13.1 Щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

13.2 Щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

13.3 Щодо відвідування занять: навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

13.4 Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

13.5 Щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної

дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1.Європейська соціальна хартія ETS № 35 прийнята Радою Європи: Міжнародний документ від 18 жовтня 1961. Інформаційний бюлетень Міністерства праці України “Людина і праця”. 1992. № 5.

2.Загальна декларація прав людини. Резолюція 217А (II) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>

3.Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Резолюція 2200-(III) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. Ратифікований Українською РСР згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4.Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Ратифіковані Україною 17 липня 1997 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>

5.Конституція України. від 28 червня 1996 № 254 к/96ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст.141.

6.Кодекс Законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради УРСР* від 17.12.1971, № 50. ст. 375.

7.Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. №11. 28 березня. ст.461.

8.Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР* від 18.12.1984 1984 р., № 51, ст. 1122.

9.Цивільно-процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 4041, 42. ст. 492.

10. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. ст.668.

11. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. № 1977-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. ст.165.

12. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2232-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. ст.385.
13. Про оздоровлення та відпочинок дітей: Закон України від 04 вересня 2008 р. №375VІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 45. ст.313.
14. Про нотаріат: Закон України від 02 вересня 1993 року № 3425ХІІ. *Відомості Верховної Ради*. 1993, № 39. ст.383.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. №5076-VІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013, № 27. ст.1438.
16. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. ст.121.
17. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. №1550-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. ст.176.
18. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06 квітня 2000 р. № 1645-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 29. ст.228.
19. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 р. № 3356ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. ст.361.
20. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 45. ст.397.
21. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої): Закон України від 14.09.2006 р. № 137. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 43. ст. 418.
22. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. № 803-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 14. ст. 170.
23. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. № 1533-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. ст.171.
24. Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії: Закон України від 05 жовтня 2000 р. № 2017-ІІІ. *Відомості ВРУ*. 2000. № 48. ст. 409.
25. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № № 1556-VІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. ст. 2616.
26. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. ст. 545.
27. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05 лютого 1993 р. № 2998ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 16. ст.167.
28. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996р. № 504/96ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. ст.4
29. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. № 875-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №128-21. ст. 252.
30. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. ст.170
31. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № № 889-VІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. ст. 60
32. Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року, затверджені Указом Президента України від 3 березня 1999 р. № 958/99. *Офіційний вісник України*. 1999. № 31. ст. 42.

33. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 5 лютого 1993 р. № 2998-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 16. Ст. 167.

Основні:

1.Сьомич М.І. Трудове право: Навчальний посібник; Полтавський державний аграрний університет, Видавництво ПП «Астроя», Полтава 2023. 337 с.

2.Трудове право України: Підруч. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер 2019. 600 с.

3.Трудове право. Підручник. Третє видання, перероблене і доповнене (Ювілейна серія «НЮУ 215 років»). За загальною редакцією О.М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 544 с.

Допоміжні:

1.Авдійчик О.П., Лов'як О.О. Співвідношення гарантійних та компенсаційних виплат у діючому Кодексі законів про працю та проекті Трудового кодексу / О.П. Авдійчик, О.О. Лов'як. Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку: матеріали круглого столу (21 квітня 2017 р.) відп. ред.. С.В. Губарєв, О.О. Лов'як К., ФОП Кандиба Т.П., 2017. С. 48-50.

2.Губарєв С. В. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів. Актуальні питання теорії та практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. К., 2016. С.75-80.

3.Губарєв С. В. Матеріальна відповідальність роботодавця в трудових правовідносинах. Стратегії розвитку та пріоритетні завдання юридичної науки: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. К., 2016. С.61-65.

4.Кальян О.С., Купчення Л.І, Сьомич М.І. Окремі питання юридичної відповідальності за порушення природоохоронного законодавства. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. № 3 (25). 2023 С. 41-46.

5.Лов'як О. О. Гарантії і компенсації в трудовому праві. Проблеми правової реформи в трудовому законодавстві України: матеріали круглого столу (27 листопада 2015 р.) / відп. ред.. Ж.І. Андріанова, С.В. Губарєв, О.О. Лов'як, М.І. Кагадій. К.: 2015 С. 3-7.

6.Роїна О. М. Трудові правовідносини: практичний посібник: 2-ге вид. Київ: КНТ, 2005. 347 с.

7.Сьомич М.І. Управління організаційно-правовою безпекою суб'єктів аграрного бізнесу в контексті теорії зацікавлених сторін. *Вісник ХНАУ*. 2019. С. 220-234.

8.Сьомич М.І. Роль та місце організаційно-правової безпеки в структурі економічної безпеки підприємства. «Вісник Сумського національного аграрного університету». 2019.

№ 3(81). С. 97-101.

9.Сьомич М.І. Державний контроль за дотриманням законодавства в підприємствах харчової промисловості. Державне управління: удосконалення та розвиток. Електронне наукове фахове видання Дніпровського державного аграрно-економічного університету. 2020. № 3/2020. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>.

10. Сьомич М.І., Ткаченко Н.Е., Шкробот М.В., Евтух А. І. Безпекові аспекти антикризового управління розвитком інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення. Формування ринкових відносин в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 3 С. 36-43.

11. Пилипенко П.Д. Основи трудового права України: Навч. посібник/ П.Д.Пилипенко, В.Я.Бурак, З.Я.Козак, С.М.Синчук; За ред. П.Д.Пилипенка Л., 2005. 152 с.

12. Тетарчук І.В. Трудове право України (текст): Навч. Посібник, К., 2018; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

13. Somych M., Kalian O., Strilets B. Some theoretical and practical problems of legal protection of occupational safety: national and international aspects. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2024. №1. P. 102-108.

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України.
URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
URL : <http://www.nbu.gov.ua> .
5. Бібліотека українських підручників. URL : <http://pidruchniki.ws/pravo> .
6. European Court of Human Rights. URL : <https://hudoc.echr.coe.int>.